

ΟΙ ΠΕΡΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 1996 ΕΩΣ 2003

Διάταγμα με βάση το εδάφιο (1) του άρθρου 39

Ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ασκώντας τις εξουσίες που χορηγούνται σ' αυτόν με βάση το εδάφιο (1) του άρθρου 39 των περί Ασφάλειας και Υγείας στην Έργασία Νόμων του 1996 έως 2003, εγκρίνει και εκδίδει το ακόλουθο διάταγμα:

Συνοπτικός
τίτλος.

1. Το παρόν διάταγμα θα αναφέρεται ως το περί Ασφάλειας και Υγείας στην Έργασία (Κώδικας Πρακτικής για τη Διαχείριση Κινδύνων σε Εκρήξιμο Περιβάλλον) Διάταγμα του 2008.

Επίσημη
Εφημερίδα,
Παράρτημα
Τρίτο (Ι):
21.6.2002.

2. Ο Κώδικας Πρακτικής για τη Διαχείριση Κινδύνων σε Εκρήξιμο Περιβάλλον που ακολουθεί παρέχει πρακτική καθοδήγηση σε σχέση με τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται από τους περί Ασφάλειας και Υγείας στην Έργασία (Ελάχιστες Απαιτήσεις για την Προστασία των Εργαζομένων από Κινδύνους από Εκρήξιμες Ατμόσφαιρες) Κανονισμούς του 2002 και συμμόρφωση με τις διατάξεις του Κώδικα αποτελεί απόδειξη συμμόρφωσης με τις διατάξεις των Κανονισμών αυτών.

Έναρξη ισχύος.

3. Το Διάταγμα αυτό τίθεται σε ισχύ με τη δημοσίευσή του.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ
ΣΕ ΕΚΡΗΞΙΜΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

**Κώδικας Πρακτικής για την εφαρμογή των περί Ασφάλειας
και Υγείας (Ελάχιστες Απαιτήσεις για την Προστασία των
Προσώπων στην Εργασία από Κινδύνους από Εκρήξιμες
Ατμόσφαιρες) Κανονισμών του 2002 (Κ.Δ.Π. 291/2002)**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	
Πρόλογος Αρχικού Κώδικα	
Εισαγωγή	
1. Τρόπος Χρήσης του Κώδικα Πρακτικής ΑTEX	
1.1 Σχέση με τους Κανονισμούς ΕΥΑ-ATEX και την Οδηγία 1999/92/ΕΚ	
1.2 Πεδίο Εφαρμογής του Κώδικα	
1.3 Ισχύουσες διατάξεις και πρόσθετες πληροφορίες	
1.4 Κέντρα ενημέρωσης	
2. Αξιολόγηση των Κινδύνων Έκρηξης	
2.1 Μέθοδοι	
2.2 Κριτήρια αξιολόγησης	
2.2.1 Είναι παρόντα εύφλεκτα υλικά;	
2.2.2 Μπορεί να δημιουργηθεί εκρήξιμη ατμόσφαιρα εφόσον υπάρχει επαρκής διασκορπισμός στον αέρα;	
2.2.3 Πού μπορούν να δημιουργηθούν εκρήξιμες ατμόσφαιρες;	
2.2.4 Είναι δυνατή η δημιουργία επικίνδυνης εκρήξιμης ατμοσφαιράς;	
2.2.5 Έχει εμποδιστεί αποτελεσματικά η δημιουργία επικίνδυνων εκρήξιμων ατμοσφαιρών; ...	
2.2.6 Έχει εμποδιστεί αποτελεσματικά η ανάφλεξη επικίνδυνων εκρήξιμων ατμοσφαιρών; ...	
3. Τεχνικά Μέτρα Προστασίας από τις Εκρήξεις	
3.1 Πρόληψη επικίνδυνων εκρήξιμων ατμοσφαιρών	
3.1.1 Αντικατάσταση των εύφλεκτων υλικών	
3.1.2 Περιορισμός της συγκέντρωσης	
3.1.3 Αδρανοποίηση	
3.1.4 Αποτροπή ή περιορισμός της δημιουργίας εκρήξιμων ατμοσφαιρών στον περιβάλλοντα χώρο των εγκαταστάσεων	
3.1.4.1 Μέτρα για την απομάκρυνση των αποθέσεων σκόνης	
3.1.5 Εγκατάσταση ανιχνευτών αερίων	
3.2 Αποτροπή δημιουργίας πηγών ανάφλεξης	
3.2.1 Κατανομή σε ζώνες των επικίνδυνων χώρων	
3.2.1.1 Παραδείγματα κατάταξης σε ζώνες των επικίνδυνων χώρων που προκαλούνται από εύφλεκτα αέρια	
3.2.1.2 Παραδείγματα κατάταξης σε ζώνες των επικίνδυνων χώρων που προκαλούνται από εύφλεκτες σκόνες	
3.2.2 Έκταση των μέτρων προστασίας	
3.2.3 Είδη πηγών ανάφλεξης	
3.2.3.1 Υπέρθερμες επιφάνειες	
3.2.3.2 Φλόγες και υπέρθερμα αέρια	
3.2.3.3 Μηχανικά δημιουργούμενοι σπινθήρες	
3.2.3.4 Χημικές αντιδράσεις	
3.2.3.5 Ηλεκτρικοί εξοπλισμοί	
3.2.3.6 Στατικός ηλεκτρισμός	
3.3 Περιορισμός των συνεπειών των εκρήξεων (μέτρα περιορισμού)	
3.3.1 Ασφαλής από εκρήξεις σχεδιασμός	
3.3.1.1 Ασφαλής από πίεση έκρηξης σχεδιασμός	
3.3.1.2 Ασφαλής από κρουστικό κύμα έκρηξης σχεδιασμός	
3.3.2 Εκτόνωση της πίεσης έκρηξης	
3.3.3 Καταστολή της έκρηξης	
3.3.4 Αποτροπή της μετάδοσης της έκρηξης (τεχνική απόζευξη της έκρηξης)	
3.3.4.1 Αντιπυρικός εξοπλισμός για αέρια, ατμούς και συγκεντρώσεις σταγονιδίων	
3.3.4.2 Εξοπλισμός απόζευξης για σκόνες	
3.4 Χρήση οργάνων ελέγχου	

3.5	Απαιτήσεις για τον εξοπλισμό εργασίας
3.5.1	Επιλογή του εξοπλισμού εργασίας
3.5.2	Συναρμολόγηση του εξοπλισμού εργασίας
4.	Οργανωτικά Μέτρα για την Προστασία από Εκρήξεις
4.1	Οδηγός χρήστη
4.2	Επαρκής κατάρτιση των εργαζομένων
4.3	Ενημέρωση των εργαζομένων
4.4	Εποπτεία των εργαζομένων
4.5	Σύστημα χορήγησης αδειών εργασίας
4.6	Εκτέλεση εργασιών συντήρησης
4.7	Έλεγχοι και επιτήρηση.....
4.8	Σήμανση των χώρων στους οποίους είναι δυνατό να δημιουργηθεί εκρήξιμη ατμόσφαιρα.....
5.	Καθήκοντα Συντονισμού
5.1	Τρόποι συντονισμού
5.2	Μέτρα προστασίας για την ασφαλή συνεργασία
6.	Έγγραφο Προστασίας από Εκρήξεις
6.1	Απαιτήσεις που απορρέουν από τους Κανονισμούς EYA-ATEX
6.2	Εφαρμογή
6.3	Υπόδειγμα διάρθρωσης ενός εγγράφου προστασίας από εκρήξεις
6.3.1	Περιγραφή του εργοταξίου και των χώρων εργασίας
6.3.2	Περιγραφή των φάσεων και / ή των δραστηριοτήτων της διαδικασίας
6.3.3	Περιγραφή των χρησιμοποιούμενων υλικών / παραμέτρων ασφάλειας
6.3.4	Αποτελέσματα της ανάλυσης κινδύνου
6.3.5	Μέτρα που έχουν ληφθεί για την προστασία από τις εκρήξεις
6.3.5.1	Τεχνικά μέτρα
6.3.5.2	Οργανωτικά μέτρα
6.3.6	Εφαρμογή των μέτρων προστασίας από εκρήξεις
6.3.7	Συντονισμός των μέτρων προστασίας από εκρήξεις
6.3.8	Παράρτημα του εγγράφου προστασίας από εκρήξεις

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1	Ορισμοί
Παράρτημα 2	Νομοθετικές διατάξεις και συμπληρωματική βιβλιογραφία για την προστασία από εκρήξεις
	Μέρος 1: Πίνακας Αντιστοιχίας Ευρωπαϊκών Οδηγιών και Κυπριακής Εναρμονιστικής Νομοθεσίας
	Μέρος 2: Ευρωπαϊκές Οδηγίες και Εγχειρίδια
	Μέρος 3: Ευρωπαϊκά Εναρμονισμένα Πρότυπα
Παράρτημα 3	Υποδείγματα Εντύπων και Πίνακες Ελέγχου Παραγόντων
	Μέρος 1: Πίνακας «Προστασία από εκρήξεις στο εσωτερικό εξοπλισμών»
	Μέρος 2: Πίνακας «Αξιολόγηση της Προστασίας από Εκρήξεις»
	Μέρος 3: Υπόδειγμα «Αδεια για Εργασία με πηγές ανάφλεξης σε χώρους στους οποίους είναι δυνατό να δημιουργηθεί εκρήξιμη ατμόσφαιρα»
	Μέρος 4: Πίνακας «Μέτρα Συντονισμού για την Προστασία από Εκρήξεις στις Επιχειρήσεις»
	Μέρος 5: Πίνακας «Καθήκοντα του Συντονιστή για την Προστασία από Εκρήξεις στην Επιχείρηση»
	Μέρος 6: Πίνακας «Πληρότητα του Εγγράφου Προστασίας από Εκρήξεις»
Παράρτημα 4	Οδηγία 1999/92/ΕΚ και Κανονισμοί EYA-ATEX στην Ελληνική

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ανάγκη βελτίωσης των συνθηκών ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας αποτελεί υποχρέωση και κοινωνική ευθύνη του κάθε εργοδότη. Ο εργοδότης που εργοδοτεί υπαλλήλους έχει «Συμβόλαιο Ευθύνης» που απαιτεί την εφαρμογή μέτρων ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας.

Παρόλο που η πρόκληση ατυχημάτων από εκρήξεις δεν αποτελεί ευτυχώς συχνό φαινόμενο, εντούτοις όταν γίνει μια τέτοια έκρηξη οι συνέπειες της είναι καταστροφικές τόσο σε απώλεια ανθρώπινων ζωών όσο και σε υλικές ζημιές.

Η ανάγκη για μείωση των εκρήξεων στους χώρους εργασίας επιβάλλεται επίσης για ανθρωπιστικούς και για οικονομικούς λόγους. Για το σκοπό αυτό το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης οδήγησε στην έκδοση της Οδηγίας 1999/92/ΕΚ που πραγματεύεται τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη βελτίωση της προστασίας της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων οι οποίοι είναι δυνατόν να εκτεθούν σε κίνδυνο από εκρηκτικές ατμόσφαιρες. Η Οδηγία 1999/92/ΕΚ ενσωματώθηκε στην Κυπριακή νομοθεσία με τους περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Ελάχιστες Απαιτήσεις για την Προστασία των Προσώπων στην Εργασία από Κινδύνους από Εκρήξιμες Ατμόσφαιρες) Κανονισμούς του 2002 (Κ.Δ.Π. 291/2002).

Η ύπαρξη κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου αποτελεί το πρώτο βήμα για την οικοδόμηση ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος. Το δεύτερο και ουσιαστικότερο βήμα για την εξάλειψη και τον περιορισμό των κινδύνων από εκρήξιμες ατμόσφαιρες είναι η ορθή εφαρμογή της πιο πάνω νομοθεσίας. Η ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας επιτυγχάνεται μέσα από την ενημέρωση και την πληροφόρηση του κάθε εργοδότη αλλά και των εργαζομένων διαμορφώνοντας παράλληλα την ορθή επαγγελματική συνείδηση για την αντιμετώπιση τέτοιων κινδύνων.

Στο άρθρο 11 της Οδηγίας 1999/92/ΕΚ αναφέρεται ότι «η Επιτροπή καταρτίζει πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές μη δεσμευτικού χαρακτήρα για να βοηθήσει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή της Οδηγίας». Η Επιτροπή ανταποκρινόμενη στην υποχρέωση αυτή, ετοίμασε σχετικό Κώδικα που περιέχει κατευθυντήριες οδηγίες σε σχέση με την πρόληψη και την προστασία από εκρήξεις, τη μεθοδολογία αξιολόγησης των κινδύνων έκρηξης, τις υποχρεώσεις του εργοδότη έναντι των εργαζομένων, κ.ά. Ο πιο πάνω Κώδικας αποτελεί την πλατφόρμα πάνω στην οποία τα κράτη μέλη θα οικοδομήσουν τη δική τους πολιτική για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων σε χώρους όπου δύνανται να δημιουργηθούν εκρήξιμες ατμόσφαιρες.

Το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ως αρμόδια αρχή για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία, λαμβάνοντας υπόψη τον αρχικό Κώδικα Πρακτικής (της Γενικής Διεύθυνσης Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων - Υγεία, Ασφάλεια και Υγιεινή στην Εργασία, τελική έκδοση, Απρίλιος 2003, COM (2003) 515 ημερομηνίας 25.8.2003) και υιοθετώντας πολλά στοιχεία του, ετοίμασε τον παρόντα **Κώδικα Πρακτικής για τη Διαχείριση Κινδύνων σε Εκρήξιμο Περιβάλλον** προσαρμοσμένο στη νομοθεσία και στα δεδομένα της Κύπρου. Σημειώνεται ότι ο πιο πάνω Κώδικας αναφέρεται συντομογραφικά στο κείμενο ως **Κώδικας Πρακτικής ATEX** από τη φράση «Εκρήξιμες Ατμόσφαιρες» στη Γαλλική «*Atmospheres Explosive*».

Ο στόχος του Κώδικα Πρακτικής ATEX είναι να βοηθήσει τον κάθε εργοδότη να εφαρμόσει τις πρόνοιες της νομοθεσίας προκειμένου να αποφευχθούν, ή κατ' ελάχιστο να μειωθούν, οι κίνδυνοι που οφείλονται σε εκρήξιμες ατμόσφαιρες και να δημιουργηθεί ένα ευχάριστο και παραγωγικό εργασιακό περιβάλλον.

Σύμφωνα με το άρθρο 39 των περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία Νόμων του 1996 έως 2003, η εφαρμογή των διατάξεων του Κώδικα Πρακτικής ο οποίος, με Διάταγμα του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας αποτελεί απόδειξη συμμόρφωσης με τις διατάξεις των περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Ελάχιστες Απαιτήσεις για την Προστασία των Προσώπων στην Εργασία από Κινδύνους από Εκρήξιμες Ατμόσφαιρες) Κανονισμών του 2002 (Κ.Δ.Π. 291/2002).